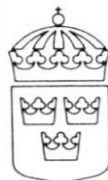

Motion till riksdagen

1988/89:Kr211

av Göran Ericsson (m)

Restaureringen av kulturbyggnader m.m.

Mot.
1988/89
Kr211

Inledning

Inneånarna i storstadsområdena och främst i Stockholm har under lång tid diskuterat och krävt miljöförbättringar. Miljöfrågorna har också under lång tid varit aktuella i Stockholms fullmäktige, som t.ex. genomfört avancerade program för restaurering av vattenkvaliteten i Stockholm och där man nu mitt i Stockholm kan fiska fisk med hög kvalitet.

Den alltmer förfinade forskningen och tekniken har under senare år kunnat lämna viktiga upplysningar om existerande och tilltagande samt kommande miljöhot inom olika områden. Miljöfrågan i vårt land har därmed kommit att bli en fråga av riksintresse från att tidigare varit lokala och regionala frågor.

För Stockholms stads inneånare är miljöstörningar i form av buller, avgaser, rökgaser från oljeförbränning och nedsmutsade vatten sedan länge väl kända frågor. Genom en långsiktig satsning har dock mycket gjorts inom dessa områden, men mycket återstår och ansträngningarna måste därför fortsätta och intensifieras.

För att storstadsbon skall kunna få leva i en god miljö krävs här avsevärt större och mer kostsamma insatser än på andra platser i landet, det är inte rimligt att dessa kostnader till större delen skall bäras av kommunens inneånare. Det krävs därför ett statligt miljöprogram för Stockholm som i samverkan med de kommunala insatserna leder fram till en storstadsmiljö som är positiv i alla avseenden och jag skall nedan i motionen ta upp några av dessa områden.

Ansvar för en god storstadsmiljö

De naturliga förutsättningarna i Stockholm för att skapa och vidmakthålla en god miljö är ovanligt stora. Stockholm har många öppna vattenområden, parker och andra grönområden. Vinden kan spela fritt och hjälper oss att få en värdefull luftväxling och därmed luftrening. Vattnet från Mälaren som strömmar ut mot Saltsjön har också det en renande effekt.

Den svenska kulturen har stora inslag av naturlyrik och naturromantik i dess verkligt positiva mening. För stockholmaren är staden miljön. Här finns mångfalden av kultur och bebyggelse från skilda tider. Här finns en trygghet och en glädje i att många hundra års svensk historia är samlad, men här finns också storstadens rytm och puls. De nya strömningarna inte minst från

utlandet i fråga om kultur och intryck i övrigt blandas med historien och skapar en intressant och ständigt levande miljö.

Den moderata miljöpolitiken för storstaden utformas därför med hänsyn till kulturmiljön och med den respekt och ödmjukhet inför historiska värden som är en grundsten i vår ideologi. Den utgår också från från vår grundläggande värdering att varje människa har ansvar både för sig själv och det gemensamma och att vi alla har ansvar för den miljö vi lämnar vidare till kommande generationer.

I en tid av snabb utveckling såväl teknologiskt och industriellt som utbildningsmässigt är det viktigt att värna om det som måste vara beständigt. Att förvalta ett kultur- och miljöarv för kommande generationer är en lika central fråga för stockholmarna som för landet i övrigt.

Slå vakt om stadsbilden

En god miljö innebär inte bara rent vatten, ren luft, frihet från buller, en frisk jord och en frisk växtlighet utan också en trivsamt bebyggelse, stadsbilder som bjuder harmoni för ögat, luft och ljus samt grönska kring våra bostäder. En stad som inte är nedskräpad och nerklottad, som är fri från vandalisering. En stad där vi visar varandra hänsyn och omtanke inte bara genom att vara vänliga utan också genom att var och en vårdar sig om sin stad och dess miljö. Detta är målet för den moderata politiken om en bra storstadsmiljö.

Vandalisering och den tilltagande ordningsbrottsligheten, inte minst kvälls- och nattetid, gör emellertid att staden inte känns trygg. Särskilt för svaga grupper såsom gamla, handikappade, kvinnor och barn kan den tvärt om te sig hotfull.

Dessa förhållanden ställer krav på oss alla. Vi måste angripa dessa frågor, som föräldrar, som lärare i skolan, som äldre gentemot ungdom, som yrkesverksamma inom barntillsynen, inom socialtjänsten och som kamrater.

Alla de som vandaliserar, misshandlar eller på annat sätt förstör vår stad mår dåligt och måste ha hjälp och vård. Deras beteende skapar också en stad otillgänglig för vissa grupper, brottslighet är därmed en stor och viktig miljöfråga.

Sammanfattningsvis, den gamla stadsmiljön med sin omistliga kulturbebyggelse måste vårdas och bevaras. I detta arbete bär som jag ovan anför staten i samverkan med staden ett stort kulturellt ansvar inför kommande generationer. Gamla hus skall upprustas och bevaras, inte rivas. Parkerna skall vårdas och bevaras, inte bebyggas. Staden och dess innevånare behöver "gröna lungor" som ett viktigt inslag i den vackra stadsmiljö som Stockholm erbjuder.

Storstaden en känslig miljö

Storstaden är särskilt känslig ur miljösynpunkt. Föreningar får här sällan en omedelbar effekt. De verkar under lång tid innan vi blir uppmärksammade på de negativa resultaten. Eftersom det i storstaden finns fler människor per yta än någon annanstans är det inte sällan att just den mänskliga organismen uppvisar skador först.

Det medvetna miljövårdsarbetet är ganska ungt. Den känslighet som naturen i Stockholm har i dag inför föroreningar beror till stor del på den "mättnad" som uppstått från 50- och 60-talen. Föroreningar i Stockholm medför därför större risker än om de drabbar en relativt sett mycket renare miljö. Naturens egen reningskraft blir mindre effektiv när utsläppen är stora och sammansatta. Därför är Stockholms miljö i många avseenden mera känslig än andra områden, och därför är vårt ansvar för att värna om Stockholms miljö så stort.

En storstad, även med Stockholms öppna karaktär, kan aldrig bli helt fri från miljöstörningar. Men de kan reduceras kraftigt. Erfarenheter visar det. Vi verkar nu för regelbunden mätning av radioaktivt nedfall och information om dess effekter om och när faror kan vara förenade med sådant nedfall. Moderata samlingspartiet vill föra och har i olika kommuner fört en resultatintriktad miljöpolitik. Vi vill utveckla denna ytterligare.

Nedan redovisar vi ett antal grundläggande riktlinjer för det arbetet.

1. Den moderata miljöpolitiken utgår från vår moderata ideologiska grundsyn. I det moderata partiprogrammet står följande: "Det politiska arbetets uppgift är att forma samhället så att den enskilda människan kan leva i frihet och trygghet". "Friheten för den enskilde måste förenas med ansvarstagande och samverkan. Den enskilde måste leva upp till de villkor som samlevnaden föreskriver och ta ansvar för sina handlingar".

Hänsyn till och ansvar för miljön är långt mera utvecklad i länder som har ett stabilt inlag av marknadsekonomi. I en marknadsekonomi av moderat modell är staten stark i sin funktion som garant för människors säkerhet och trygghet.

En fri och öppen konkurrens leder till att resurser används effektivt. Individens konsumtionsval bestämmer produktionen inom de ramar som staten bestämmer. Marknadsekonomin är ett system där människor får ha och ta ansvar.

I det moderata samhället lönar det sig att vårda sig om det som man äger själv och om det gemensamma. Där finns en lyhördhet för opinioner och önskemål som skapar dynamik i teknisk och annan utveckling, vilket i sin tur gör det möjligt att förena ekonomisk tillväxt med högt ställda miljökrav. Marknadsekonomin ger utrymme för att med ekonomiska styrmedel främja insatser som leder till en god miljö.

Den stora skillnaden mellan den socialistiska planekonomin och marknadsekonomin är skillnaden i människosyn. Planekonomin utgår från att en liten elit kan avgöra vad som är eller blir bäst för alla. Den lägger "locket på" för engagemang, initiativ och kunskapsutveckling hos enskilda människor.

Vi moderater utgår från tron på och erfarenheten av enskilda människors vilja och förmåga att skapa någonting bättre och klokare för alla genom att ta till vara och utveckla enskilda intiativ till nytta för alla och inte minst för miljöintressen. Den moderata modellen är förutsättningen för en progressiv miljöpolitik där alla tar ansvar.

2. Vår politik och våra förslag till insatser skall grundas på kunskaper, inte på subjektiva värderingar eller rädsla. I synnerhet miljöpartier, men också de socialistiska partierna, söker skapa opinioner för sina förslag genom att först skrämman vanligt folk med ovederhäftiga påståenden om nära förestående

katastrofer. Ett sådant handlings sätt är inte förenligt med att ta ansvar. Det är viktigt att visa respekt för oro. Vi moderater måste ständigt söka kunskap och ständigt arbeta med att sätta in kunskaper i sina sammanhang.

Vi skall inte medverka till handlingsförlamande oro hos människor. Vi skall visa på hur berättigad oro kan omsättas i konstruktivt arbete för en bättre miljö.

Vi måste ha klart för oss att de kunskaper som forskning och teknisk utveckling ger oss nästan alltid är delar av en mycket stor helhet. Vi får sällan den hjälp av experterna att dra slutsatser av forskningsrön som är giltiga för enheten. En viktig uppgift är att ständigt fråga, ständigt ställa krav på förklaringar om samband mellan miljö- och hälsorisker å ena sidan och effekter för natur och människor av dessa risker å den andra.

Vi måste vara uppmärksamma på att mycket av den information som vi får om miljörisker och deras effekter är partsinlagor. Det kan också gälla verksamhetsansvariga och forskare. För att få de kunskaper vi behöver är vi beroende av dels mångfald i forskningen, dels tvärvetenskaplig forskning om miljörisker. Mångfald och tvärvetenskapligt arbete är också krav som gäller den tekniska utvecklingen.

För bedömningen av vilken teknik vi skall satsa på för att eliminera miljöstörningar är det av väsentlig betydelse att få klarhet om verkliga och möjliga resultat av olika typer av insatser.

3. Vi måste arbeta utifrån en helhetssyn på Stockholm och stockholmarnas situation. Vi kommer ofta att stå inför svåra avvägningar mellan miljökrav, ekonomi och krav på att vi skall tillgodose verksamheter och funktioner som medborgarna behöver. Olika mål kan stå i konflikt med varandra. Vi behöver en tillgänglig och smidig kollektivtrafik, men dieselbussarna bullrar och smutsar ned. Vi behöver värme och elektricitet, men energiframställningen är dyr och miljöstörande. Vi vill ha arbetsplatser, rekreationsanläggningar och bostäder. De drar till sig motortrafik och producerar avfall.

Förslag till lösningar kräver en sammanvägning av positiva och negativa faktorer. Det bästa för ett av målen blir ibland fiende till helhetens bästa. Kraven på oss som är politiskt verksamma i partierna och inte minst moderata samlingspartiet är att ha med helheten i vårt perspektiv när vi bedömer delarna.

4. Vårt arbete skall vara inriktat på att angripa miljöstörningar vid källan. När nödvändig oljeeldning medför svaveldioxidutsläpp är det i första hand svavelhalten i oljan som skall angripas. Samtidigt kan, och bör, vi arbeta med att få fram alternativ till oljan och en bättre struktur för oljeeldningen, t.ex. högrenad fjärrvärme som ersätter många små pannor.

Att rena utsläpp från miljöstörande ämnen är en metod som ofta måste tillgripas när kunskap eller förmåga inte är tillräckliga för att angripa problemen vid källan. Men vi bör vara klara över att detta är den näst bästa metoden, i längden ofta dyrare och mindre effektiv.

5. Styrmedel är nödvändiga inom miljöområdet. Det är viktigt att välja styrmedel som har en verklig och positiv effekt för miljön. Styrmedlen får inte förhindra en möjlig positiv utveckling. Målsättningen för miljöeffekter skall redovisas vid användning av styrmedel. Styrmedel skall kunna följas upp och kontrolleras, annars är risken stor att respekten för kraven att värna om miljön urholkas.

Styrmedlen skall kompletteras med information om deras innebörd och de mål som är grunden för dem. Detta är viktigt för att stödja engagemang och intresse för miljöaspekter som en viktig del i helhetsansvaret för olika verksamheter. Förslag till styrmedel och krav på åtgärder har ibland bara en symbolisk innebörd. Både ekonomiska och administrativa styrmedel har i de allra flest fall ekonomiska effekter på den som påverkas av styrningen.

Krav på åtgärder och begränsningar måste stå i rimlig proportion till de miljöeffekter som åtgärderna kan leda till. Metoder för att utvärdera och bestämma olika miljöstörningar är outvecklade. Det är väsentligt att sådana metoder utvecklas. De är nödvändiga som underlag för beslut om miljömål och styrmedel.

Ett ytterligare medel för påverkan inom miljöområdet är sådan information som syftar till att påverka människor till att visa ökat ansvar för och ökad hänsyn till miljövärdena i sitt beteende. Detta är en synnerligen viktig del i miljöskyddsarbetet.

Miljöproblem i Stockholm

Miljöproblemen i Stockholm domineras av luftföroreningar och buller. De allvarligaste luftföroreningarna är utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider. Dessa anses i hög grad bidra till försurning och skogsskador.

År 1965 beräknades svaveldioxidutsläppen i Stockholm till 55 000 ton. År 1975 hade de minskat till ca 20 000 ton och 1985 till ca 18 000 ton. Merparten, eller ca 94%, av svaveldioxidutsläppen kommer från energiproduktion, medan bilismen bidrar med drygt 4% och avfallsförbränningen med knappt 2%. Den största enskilda källan är oljekraftvärmeverket i Värtan.

Som källa till kväveoxidutsläppen dominerar vägtrafiken. Energiproduktionen bidrog 1980 med ca 48%, eller 9500 ton. År 1985 hade energiproduktionens andelar sjunkit till ca 36% och totalt 7000 ton. Vägtrafikens bidrag hade under samma tid ökat från 10 000 till 12 000 ton och dess andel av utsläppen från 51% till 63%. Vägtrafiken medför också utsläpp av koloxider och är den helt dominerande till dessa utsläpp. Såväl vägtrafik som motorbränslehantering medför utsläpp av kolväten och dominerar i Stockholm också som källor till dessa utsläpp.

De stora miljöförbättringar på en rad områden som ägt rum i Stockholm under de senaste 20 åren har lett till att vägtrafiken alltmer kommer att framstå som den största miljöstörningen. Förbättringar i fordonens tekniska utrustning har inte helt kunnat motverka de negativa effekterna av trafikökningar under senare år.

Arbetet med de stora miljöstörningarna måste kompletteras med insatser mot andra mindre omfattande störningar, som dock har stor betydelse för hälsa och miljö i det längre perspektivet. Hit hör åtgärder för att reducera utsläpp av tungmetaller, åtgärder mot asbest, freon och dioxiner, för att ta några exempel. Buller, stoft, byggnadsmaterial och övrig produktionskontroll är likaledes viktiga områden att påverka och åtgärda.

Bostadspolitiken och stadsmiljön

Mot. 1988/89

Kr211

Bostadsbyggandet under efterkrigstiden har varit synnerligen omfattande. De hårt exploaterade Stockholmsförorterna, den praktiskt taget helt avfolkade citykärnan och det orimligt hårda trycket på bostadsmarknaden i Stockholm med åtföljande bostadsspekulation med astronomiska lägenhetspriser och en ny omfattande ekonomisk kriminalitet, är ett resultat av en socialdemokratisk bostadspolitik under årtionden. Denna politik har som kännetecken ett bostadsbyggande helt i enlighet med byråkraters och politikers önskemål och tar inte hänsyn till människornas syn på bostadsbyggandet och stadsmiljön.

Den alltmer tilltagande bostadsbristen med åtföljande långa bostadsköer, där framför allt ungdomen saknar möjlighet till egen bostad inom rimlig tid, är ett resultat av en totalt sönderreglerad bostadsmarknad. I det framtida Stockholm måste människor kunna välja bostäder och arbete efter helt andra kriterier än de gör i dag.

Bostadsmarknaden måste bli friare för att valfriheten skall öka. De ekonomiska villkoren för olika upplåtelseformer måste bli neutrala. Ökar människors fria val på bostadsmarknaden ökar också möjligheterna att tillgodose regionens tillkommande bostadsbehov.

Olika upplåtelseformer passar olika bra vid olika tillfällen i en människas liv, och dagens stela system gör bostadsmarknaden trögriklig till konsumenternas, inte minst de ungas, nackdel. En rätt att uppskjuta skatten såväl när man byter bostadsrätt som villa skulle väsentligt öka rörligheten på marknaden.

Lagstiftning för en bättre storstadsmiljö

I en storstad av Stockholms storlek är naturvärden som luft, vatten och växtlighet ständigt utsatta för stora påfrestningar. Moderat miljöpolitik är därför inriktad på att värna om dessa miljövärden. Men i Stockholm finns också kulturskatter som byggnader och andra kulturföremål vilka löper risk att förstöras om inte kampen för en renare stad ständigt förs.

Redan i dag pågår en nervittring av oersättliga kulturskatter som byggnadskonst från historiska tider. Den dåliga luften bär här ett avgörande ansvar, och denna pågående process måste angripas dels genom en förbättring av luftkvaliteten men också genom att de nu angripna föremålen restaureras och att de ännu ej angripna konserveras. I detta arbete bär staten i samverkan med kommunen ett stort ansvar.

Avgörande för livskvaliteten i storstaden är därför en aktiv miljöpolitik, som syftar till att dels skapa förutsättningar för ny teknik att bryta nya vägar och som undanröjer miljöstörande verksamhet, dels inskräpa respekten för lagar som är tillkomna för att skydda miljön.

Den miljöpolitik som idag förs av socialdemokraterna bygger i allt väsentligt på regleringar. I exempelvis miljöskyddslagen anges i detta syfte krav på förprövning av miljöpåverkande industriell verksamhet. Vid denna ges en koncession, dvs. ett gränsvärde bestäms för tillåtet utsläpp. Tillståndet lämnas som regel av koncessionsnämnden för miljöskydd eller i vissa fall av länsstyrelsen.

Trots att denna teknik lett till minskade utsläpp är det hittillsvarande koncessionssystemet otillräckligt i flera hänseenden. Dels gäller det frågan om sanktioner vid överträdelse, dels den otillräckliga stimulansen att nå längre i miljöskydd än vad koncessionen anger.

Mot. 1988/89
Kr211

Sanktioner

För dagen gäller att miljöskyddsavgift drabbar den som överskrider föreskrifterna i koncessionen och om detta överskridande lett till ekonomiska fördelar för den som utövat den miljöfarliga verksamheten.

Som tidigare anförts i denna motion är trycket på den känsliga storstadsmiljön stort. Det gäller inte enbart luften. Det gäller i lika hög grad mark som vatten. Vi är inne i en brytningstid, där stora och tunga angrepp måste inte bara reduceras utan helt avväjas om Stockholm i framtiden skall förbli en ren och milövänlig stad för dess innevånare och besökare.

För att främja efterlevnaden av miljöskyddslagen förordar vi att sanktionsavgifter utgår vid alla överträdelse av koncessionsvillkoren, oavsett om dessa medfört ekonomiska fördelar för företaget eller ej. Dessutom skall denna miljöskyddsavgift sättas så högt att den får en kraftig effekt. Grova brott skall som hittills leda till kraftiga böter eller fängelse.

Den nu föreslagna förändringen kan öppna möjligheter för en snabbare skärpning av koncessionsvillkoren. Om man på detta vis sätter ett pris på miljön kan en snabbare utveckling i miljövänlig riktning påskyndas jämfört med ett ensidigt utnyttjande av regleringar och koncessioner. Miljöbrott kommer liksom förekomsten av all annan brottslighet troligen alltid att förekomma. Mindre seriösa företagare kommer sannolikt i framtiden att förorsaka utsläpp och miljöstörningar av olika slag och olika skäl.

Det är då viktigt att samhället har en miljölagstiftning som är så enkel och lätt att tillgodogöra sig som möjligt. Inte minst gäller det att lagstiftningen blir hanterbar för såväl polis som åklagare. En enkel och klar lagstiftning medför kortare och billigare förundersökningar liksom att alla små som stora företagare, enskilda som offentliga, kan utan juridisk expertis tolka lagstiftningen och förstå lagstiftarens målsättning.

Det är också väsentligt att miljölagstiftningen får ett sanktionssystem som står i överensstämmelse med det allvar med vilket samhället betraktar uppsåtliga miljöbrott. Det är i uppsåtsinstitutet som brytpunkter bör ligga mellan miljöskyddsavgift och miljöskyddsavgift i kombination med straff.

Uppsåtliga miljöbrott kan inte och får inte leda till en miljöskyddsavgift som kanske visar sig vara ekonomiskt lönsam för den som begår miljöbrottet. Det är i samtliga dessa fall från allmänpreventiv synpunkt påkallat att åtal sker och att kännbara straff drabbar den som uppsåtligt brutit mot koncessionsvillkoren eller på annat sätt mot miljöskyddslagstiftningen. Vidare skall den som drabbas av miljöskyddsavgift och/eller miljöskyddsavgift och straff i alla fall av miljöbrott förpliktigas att återställa och sanera den skada som gärningen förorsakat miljön, och andra människor.

Stimulanser

Enligt min mening måste den ensidiga regleringsinriktning som miljöpolitiken hittills haft brytas till förmån för en ökad användning av ekonomiska styrmedel. Sådana styrmedel syftar till att nyttigheter som i dag betraktas som fria åsätts det pris som de rätterligen har.

Utformningen kan skifta, men när det gäller stimulanser är den i dag framkomliga vägen att företag som har en koncession utsatt bör få en skatterabatt när företaget underskriver koncessionsvillkoren. Denna teknik kan leda till att ett företag tidigare än beräknat finner det lönsamt att investera i ny teknik och modernare utrustning med åtföljande mindre slitage på den omkringliggande naturen.

Genom ett system innehållande klarare regler, enklare system för uttag av miljövårdsavgifter, höga straff för den som begår ett uppsåtligt miljöbrott samt med skatterabatter för den som underskriver koncessionsvillkoren, läggs grunden för ett fortsatt framgångsrikt miljöarbete. Stockholms stad liksom övriga landet är i behov av en ny miljölagstiftning som stötts av ett system av ekonomiska styrmedel.

Energi

Energi- och miljöfrågorna har ett nära samband. Målet för den moderata energipolitiken är att förena kraven på en säker och tillräcklig energiförsörjning med krav på dels minsta möjliga miljöstörning, dels att framställa energi till ett sådant pris för konsumenten att alla människor i vårt land skall kunna utnyttja så mycket energi som krävs för en normal livsföring. Kommunerna har en nyckelroll i energiförsörjningen. Samtidigt är nationellt övergripande målsättningar och beslut styrande för kommunernas energiförsörjning.

Grundläggande utgångspunkter för energipolitiken i Stockholm är de av statsmakterna uppsatta målen att dels reducera oljeberoendet, dels att kärnkraften skall vara avvecklad till år 2010. Energifrågan har genom folkomröstningsbeslutet och riksdagens beslut om avveckling av kärnkraften senast år 2010 kommit att åter aktualiseras som en av de mest aktuella och svåra planeringsfrågorna i Stockholm.

Energifrågan är också intimt förknippad med sysselsättningen, industrin och tjänstesektorn både den privata och den offentliga har kommit att bli allt mer energikrävande. Även hushållen har ökat sin energianvändning i långt högre grad än vad som förutsattes i anslutning till folkomröstningen. God tillgång till energi för ett överkomligt pris är en grundläggande del i välfärdssamhället och utgör en av de hörnstenar som den fortsatta samhällsutvecklingen bygger på.

I Stockholms stad finns mycket av den dynamik och företagsamhet som föder verksamheter ute i andra regioner. Till Stockholm söker sig utländsk företagsamhet, inte som ett alternativ till andra delar av landet utan i stället för andra länder i Europa eller i Skandinavien. Även dessa företag genererar med tiden arbetstillfällen i andra delar av landet. Men i Stockholm finns också vanliga människor, som ser som livskvalitet att utan särskilda ansträngningar kunna använda elenergi utan kraftigt stigande kostnader.

Alla dessa grupper, företag som enskilda, offentliga institutioner som

småföretagare är beroende av en billig och säker energikälla. När regeringen nu föreslagit att två reaktorer skall tas ur drift in på 90-talet utgör detta ett hot mot både sysselsättning och enskilda människors privatliv. Att detta konstaterande inte är en överdrift illustreras bäst av den reaktion i negativ riktning som kommit inte minst från Landsorganisationen som inser den risk från olika utgångspunkter som denna avvecklingspolitik innebär.

Stockholms energibehov tillgodoses i dag genom i huvudsak kärn-och vattenkraft samt därtill genom förbränning av olja, kol och avfall. All förbränning ger oönskade och stundom störande luftföroreningar.

En övergripande uppgift är att åstadkomma en säker struktur för energiförsörjningen. Ett beroende av en eller två energikällor, som inte såsom vattenkraften ständigt förnyas, kan leda till stor sårbarhet. Ett exempel på detta var de mycket stora påfrestningar som svensk ekonomi utsattes för till följd av de stora oljeprishöjningarna under 70-talet. Oberoende av vilken energikälla vi väljer – olja, kol, naturgas eller uran – så har vi inte garantier för att de för all framtid finns tillgängliga i de mängder vi behöver och med den kvalitet vi kräver och till priser som är rimliga. En mångfald i energiförsörjningens struktur är därför nödvändig.

Därför bör Stockholm liksom andra tätortscentra i landet inrikta sin energiförsörjning på användandet av flera olika energikällor och att valet av dessa energikällor svarar mot högt ställda miljökrav.

Från miljösynpunkt är vattenkraften och kärnkraften överlägsna andra energislag. En förtida avveckling av kärnkraften innebär såväl stora miljö- som samhällsekonomiska problem. En sådan politik tvingar fram en satsning på kondenskraftverk som, oberoende av bränsleval, väsentligt ökar svavel- och kvävedioxidutsläppen i Sverige. Koloxidutsläppen kommer också dem att öka kraftigt.

Efter olyckan i Tjernobyl har en ny bedömning gjorts av de svenska kärnkraftverkens säkerhet. Energirådets expertgrupp har därvid klart uttalat att en omprövning inte är tekniskt motiverad. Inte ens vid allvarliga olyckshändelser i svenska kärnkraftverk skall några dödsfall kunna inträffa efter det att alla reaktorer försetts med samma säkerhetssystem som redan finns i Barsebäcksverket.

I Sverige måste säkerheten i kombination med ekonomiska bedömningar bli avgörande för kärnkraftens framtid. Det skall vara en fortsatt strävan att minska olje- och kolanvändningen i Stockholm, men trots detta kommer olja och kol under lång tid att behövas som källor för Stockholms energiförsörjning. Något ytterligare kolkraftverk utöver befintligt och beslutat bör inte byggas i Stockholm. Naturgas har introducerats i södra Sverige. Naturgasintroduktion i Stockholm kräver aktiva åtgärder på både kommunal och statlig nivå. Möjligheten att få in naturgas i Stockholms energisystem har förbättrats under senare tid.

Energiproduktion med naturgas är förhållandevis skonsam mot miljön. Hantering av gasen kräver säkerhetsåtgärder. Regeringen bör aktivt verka för att med rimlig ekonomi och hög säkerhet introducera naturgas som energikälla i Stockholm till rimliga priser.

Också avfallsförbränning bidrar till Stockholms energiproduktion. 90% av allt avfall förbränns i Högdalenanläggningen (ca 200 000 ton per år). Vårt

ansvar för miljön kräver hårda restriktioner för utsläpp från olika energikällor. En förtida avveckling av kärnkraften kan aldrig få leda till att nödvändiga miljökrav på alternativ eftersätts. Skärpta gränsvärden bör sättas för svavelutsläpp –0,1 gram svavel per MJ vid oljeförbränning och 0,05 gram svavel per MJ för alla kolanläggningar.

Beslut om ytterligare halvering av svavelhalten i eldningsolja förbereds nu i Stockholm på moderat initiativ. Regeringen bör verka för att den tillåtna svavelhalten i eldningsolja i en första omgång halveras för att sedan ytterligare sänkas. Det är också viktigt att eftersträva mycket lägre halter av kvicksilver i såväl kol som olja och som används i energiproduktionen.

Stockholm utvecklas ständigt. För att motverka ökade behov av elektricitet och värme krävs ett intensifierat energisparande. Hittills har åtgärder med detta syfte främst vidtagits i byggnader och i utformningen av eltaxan genom sparstimulans med lägre nattaxa. Dessa åtgärder bör utvecklas vidare. Men det är dags att också allvarligt pröva möjligheterna att tillverka energisnåla maskiner och utrustningar. Det är en viktig uppgift för regeringen att målmedvetet arbeta för ökat energisparande, höga krav på effektivitet i energianvändningen och energisnål utrustning.

Avslutningsvis är det väsentligt att peka på det förhållandet att i takt med att Stockholm växer och utvecklas behövs mer energi. Nya anläggningar måste ersätta gamla och miljöstörande. Staden måste ställa hårda krav på alla energiformer från såväl ekonomiska som miljömässiga aspekter.

En förtida kärnkraftsavveckling skulle allvarligt sabotera våra insatser för att motverka försurningen. Kärnkraften bör därför utnyttjas tills det finns något realistiskt och mer miljövänligt alternativ. En snabbavveckling kan leda till att Stockholm tvingas bygga ut kolkraften, något som vi moderater motsätter oss.

En bättre trafikmiljö

Arbetet med att minska de negativa effekterna av vägtrafiken är särskilt viktigt i en storstad. Detta förutsätter fortsatt teknisk utveckling av fordon och deras utrustning, motorbränslen, vägbeläggningar m.m. Det kräver att miljöhänsyn får större genomslag vid trafik- och stadsplanering, och det kräver att varje fordonsförare tar sitt ansvar för att minska miljöstörningar från trafiken.

Vi moderater utgår ifrån att människor handlar rationellt. Vi accepterar att också känslomässiga överväganden kan ingå som en del av rationella beslut. Att använda bilen innebär för i synnerhet många förortsbor en möjlighet till högre livskvalitet i form av mera tid med familjen och större möjligheter till ett varierat livsinnehåll för familjens medlemmar. En stor del av bilismen i Stockholm består av nyttotrafik, dvs. transporter av varor och tjänster.

Genom en ökad satsning på parkeringsövervakning, samt en utglesning av möjligheter till gatuparkeringsplatser, har en betydande del av ren privattrafik kunnat styras över till kollektivt åkande. Stockholms tunnelbanesystem utgör basenheten i inpendlingen till och kommunikationen i innerstaden. Tunnelbanesystemet utnyttjas dock maximalt i dag, och ingen ytterligare

betydande passagerarmängd kan sväljas inom ramen för detta system. Samma förhållande gäller för pendeltågssystemet. Dessa faktiska omständigheter leder fram till att en fortsatt betydande del biltrafik även i det medellånga perspektivet måste accepteras.

Det råder knappast någon tvekan om att bilismen i storstad står i konflikt med miljöhänsyn. Frågan måste därför bearbetas utifrån hänsyn till miljön till människors och verksamheters behov i staden. Förbättringar för innerstadens miljö kan uppnås främst genom en utbyggnad av kringfartsleder runt staden och därmed föra ut trafik som ej är måltrafik på leder som ligger avskilda från bostäder och arbetsplatser. Med en fungerande ring runt Stockholm kan innerstaden avlastas från dagens omfattande och i många fall onödiga genomfartstrafik. Köerna blir kortare och framkomligheten bättre inte minst för den nyttotrafik som måste finnas i innerstaden. Av detta skäl förespråkade moderaterna en utbyggnad av Söderleden, Norra länken, och av samma skäl måste därför Österleden och Värtalänken byggas.

Motorbränsle

Källan till föroreningar från motortrafiken är bränslen – bensin eller dieselolja. Det mest rationella miljöarbetet är att förbättra bränslena. Så har skett när det gäller blyinnehållet, som sänkts i alla bensinsorter. Den helt blyfria bensinen har också försetts med skatterabatt. Ett fortsatt arbete med att förbättra bränslena är viktigt liksom utveckling av ersättningar för dem som finns. Motorgas har fått klen genomslag i Sverige, vilket är att beklaga från miljösynpunkt. Skatten på motorgas bör sänkas och en låg nivå garanteras för att stimulera till ökad användning.

Vid hantering av motorbränslen frigörs kolväten. Det finns i dag teknik för gasåterföring i varje led av bränsledistributionskedjan. Det finns också tekniska möjligheter att återvinna gasen, vilket även kan göra investeringar i tekniken rationella av ekonomiska skäl.

Regeringen bör vidta snabba åtgärder för gasåterföring och gasåtervinning vid motorbränslehanteringen.

Avgasrening

Om avgasreningen i Stockholms bilbestånd fungerade optimalt, dvs. så bra som den befintliga tekniska utrustningen faktiskt medger, så skulle föroreningar från bilismen komma att minska med så mycket att det skulle motsvara ca 15 – 20% trafikminskning. Varje fordonsägare kan bidra till en förbättrad miljö genom att kontrollera sin avgasrening. En informationskampanj om bl.a. detta bör med jämna mellanrum riktas till bilägarna och en sådan bör ha ett aktivt stöd från statsmakten.

Moderata samlingspartiet i Stockholm har drivit frågan om en "avgasakut", dvs. lätt tillgängliga stationer för avgaskontroll. Arbetet har ännu inte krönts med framgång, men bör fortsätta. Regeringen bör överväga att i samverkan med främst större tätortskommuner inrätta s.k. "avgasakuter".

Dieselfordon

Mot. 1988/89
Kr211

I landstinget har moderaterna lagt fram en plan för miljöförbättringar i kollektivtrafiken. Målet är att till år 1995 ha reducerat föroreningarna från busstrafiken med 50 %. Detta mål bör rimligen kunna ställas upp för alla dieselfordon. Det förutsätter gränsvärden för tillåtna utsläpp. Regeringen bör verka för att åtgärder vidtas för att detta mål uppnås under 90-talet för all dieseldriven trafik.

Trafikplanering

Vid fördelningen av väganlagen bör dessa fördelas till regionerna utifrån miljöaspekten. I Stockholm bor ca 20 % av landets innevånare, men det är endast ca 10 % av de statliga väganlagen som riktas till regionen. Detta leder till att Stockholmsregionens vägnät sakta slits ner till en nivå där olycksprocenten beroende på vägstandarden nu riskerar att snabbt stiga.

Även om nu anslagen för 1989 ökat till ca 19 % av det totala anslaget har försummelser under 80-talets första hälft lett till att situationen är allvarlig. I detta sammanhang är det viktigt att understryka kravet på att regeringen ser över möjligheterna att styra över vägtransporter till järnväg och/eller sjötransporter. Detta skulle rimligen kunna ske genom en taxesättning som skulle medverka till en ökad användning av järnväg vid godsbefodran.

Spårtrafik

Som jag tidigare anført står en ökande bilism i ett motsatsförhållande till en god miljö. Men en ökande bilism är inte enbart ett resultat av att människor väljer bort kollektiva trafikmedel till förmån för bilen, det handlar också i stor utsträckning om en komfortfråga. Bilen är från komfortsynpunkt överlägsen. Men en bra kollektivtrafik kan vara ett starkt alternativ.

Komfort kan betyda mycket, säkert varierar detta från person till person. Ett sätt att mäta komfort är framkomlighet, ett annat punktlighet, ett tredje stor valmöjlighet från tidssynpunkt. En utbyggnad av den spårbundna trafiken t.ex. i form av spårvagnar kan vara ett alternativ. Den spårbundna trafiken konkurrerar inte med annan trafik om utrymmet, den är tämligen okänslig för otjänlig väderlek och kan därför erbjuda resenären en pålitlighet i fråga om att hålla tider.

Stockholms läns landstings trafikkontor har presenterat en spårvägsutredning som bl.a. föreslår ett nytt spårvägs- eller trådbussnät i Stockholms innerstad. I utredningen finns också ett förslag om en ytterstadslinje som skulle fungera som en permanent tvärförbindelse mellan förorter till Stockholm. En sådan trafiklösning skulle aktivt medverka till att kollektivtrafiksystemets komfort ökade genom att spårbunden trafik skulle knyta samman de radiella linjerna som tunnelbanenätet har.

Investeringskostnaderna för utredningens förslag belöper sig på flera miljarder. Det är således ett betydande åtagande som faller på Stockholm och Stockholms läns skattebetalare. En övergång från buss till spårväg på vissa innerstadslinjer medverkar till att göra Stockholm attraktivt och skapar en bättre trafikmiljö, detta är som jag ser det inte enbart en lokal fråga för

Stockholm utan i hög grad en riksangelägenhet eftersom Stockholm är landets huvudstad och utgör ett av landets största turistattraktioner.

Mot. 1988/89
Kr211

Utöver spårutredningens förslag har flera privata företag förslag till nya spårvägssträckningar. Det gäller realistiska och samhällsnyttiga tvärförbindelser dels norr om Stockholm, dels söder om Stockholm. Det är viktigt att den formen av initiativ från privata konsortier ges möjlighet till stöd från såväl stat som kommun och landsting.

Stoft

Vägtrafiken ger upphov till stora mängder stoft i luften. Över 90 % av stoftet i Stockholmsluften härrör från vägtrafiken. Upprustningen av vägnätet i Stockholm kräver 15000 ton asfalt per år. Den främsta orsaken till förslitningen svarar dubbdäcken för. I det läget och mot bakgrund av att det på marknaden finns väl fungerande däck för vinterbruk utan dubbar finns det anledning att överväga om dessa skall vara tillåtna i södra delarna av landet. Det bör ankomma på regeringen att se över problemet dels från miljösynpunkt, vilka effekter på miljön får en årlig spridning av 15000 ton asfaltstoff, dels från trafiksäkerhetssynpunkt och ekonomisk synpunkt.

Hastigheter

I regi av kommuner och trafiksäkerhetsföreningar genomförs kampanjer mot fortkörning i tätort. I t.ex. Stockholm har kommunfullmäktige dessutom beslutat om nedsatt hastighet till 30 km/tim utanför skolor och daghem.

Det är i dag ett vetenskapligt faktum att höga hastigheter alstrar kraftigt ökade utsläpp, mångdubblar bullernivåerna och mångfaldigar olycksriskerna. Oberoende av alla initiativ från enskilda och kommuner är den viktigaste återhållande faktorn risken att bli rapporterad av polis och kanske få sitt körkort återkallat.

Mot den bakgrunden är det väsentligt att regeringen dels gör en översyn av hastighetsgränserna, dels förstärker polisens trafikövervakning. Inte minst bör bötesbeloppen för hastighetsöverträdelse justeras varje år och erhålla den höga nivå som svarar mot det allvar som samhället ser på de brott mot miljö och andra trafikanter som höga hastigheter innebär inte minst i tätort.

Buller

Den övervägande andelen bullerstörningar kommer från trafiken. Bullret ökar vid högre fart. Också för att minska bullret är det angeläget att minska hastigheterna i trafiken. Den tunga trafiken och förekomsten av dubbade däck är särskilt besvärande. I det nödvändiga arbetet med att förbättra dieselmotorerna, eller ersätta dem, är det viktigt att också uppmärksamma bullerproblemen.

Staten har inte tagit sitt ansvar för att reducera bullerproblemen vid de vägar som staten helt eller delvis är väghållare för i Stockholm. Staten borde vara skyldig att bidra till finansieringen av bullerskydd för dessa vägar.

Det är vidare viktigt att stödja en utveckling av däckkonstruktioner och vägbeläggningar, som kan reducera bullernivåerna och att ständigt uppmärksamma bulleraspekterna vid val av material och utrustning.

Avfallshantering

Mot. 1988/89
Kr211

Det är miljömässigt mer fördelaktigt att återanvända material ur avfall än att bränna det. Återvinningen i Stockholms stad har delvis stött på tekniska och ekonomiska problem. Det har framför allt visat sig vara svårt att få fram återvunna produkter med tillräckligt hög kvalitet. För en framgångsrik återvinning krävs att tekniken och attityden till återvunna produkter ytterligare förbättras. Moderata samlingspartiet i Stockholm har drivit fram ett treårigt forsknings- och utvecklingsprogram som nu genomförs i kommunen. En ökad källsortering av avfallet kan bidra till minskade föroreningar. Tidnings- och glasinsamling bedrivs med framgång. Ett särskilt problem utgör det miljöfarliga avfallet såsom tungmetaller, lösningsmedel m.m. i industrier. För hantering och transporter av miljöfarligt avfall finns särskilda regler. Att dessa skall följas är självklart. Det är emellertid också viktigt att underlätta för hushållen att bli av med miljöfarligt avfall, t.ex. färger och lösningsmedel. Särskild information bör ges till hushållen om var man tar emot deras miljöfarliga avfall. Speciella problem vid avfallsförbränning har utgjorts av kvicksilver- och dioxinutsläpp.

Kulturbyggnader

I Stockholm finns historiska byggnadsminnen av oskattbart värde för landet. Det är en statlig angelägenhet att via riksantikvarieämbetet sörja för att dessa historiska minnesmärken inte förfaller eller skadas. Den miljö som alstras i en storstad inte minst genom årtionden av värmeproduktion i varje hyreshus och en snabbt ökande bilism har lett till att dessa historiska minnesmärken börjat vittra sönder.

I en motion om miljöfrågorna i Stockholm intar frågan om nervittring av byggnadsminnen en central plats. Det måste ankomma på regeringen att lämna ett statligt stöd tillräckligt stort för att samtliga dessa minnesmärken och kulturbyggnader kan räddas åt eftervärlden. Regeringen bör i samråd med riksantikvarien upprätta en plan och ställa nödvändiga resurser till ämbetets förfogande.

Miljöorganisationer

I arbetet med miljöfrågorna utgör de olika miljöorganisationerna en viktig frontlinje. Genom sin folkrörelsebas, når de långt ut till enskilda människor och grupper av medborgare. Lyhördheten och flexibiliteten hos den här typen av organisationer medverkar till att de snabbt kan medvetandegöra myndigheter om miljöbrott av olika slag.

De skapar också opinion för en renare miljö, några organisationer är internationella och spelar som sådana en obyråkratisk och synnerligen viktig roll i det internationella miljöarbetet. Dessa organisationer bör få det samhälleliga stöd som erfodras för att deras viktiga miljöväktararbete skall kunna bedrivas.

I det internationella miljöarbetet bereder inte sällan enskilda miljöorganisationer vägen för mellanstatliga överenskommelser i miljöfrågor. Ingen stat kan skapa opinion och politiskt tryck i en annan, men detta kan miljöorgani-

sationerna, därför bör de för sitt internationella engagemang också erhålla det stöd som erfordras för att bära upp de många gånger kostsamma engagemangsom rimligen inte kan förväntas klaras över medlemsavgifterna.

Mot. 1988/89
Kr211

Folkhälsosituationen

Effekten av en förbättrad miljö kan avläsas i mätmetoder och statistiska tabeller. Men om ett offensivt miljöarbete bedrivs men människor inte förändrar sin livsföring i fråga om kostvanor, rökning, alkohol och rekreation kommer inte miljöansträngningarna att avsätta några påtagliga spår.

Trots att medellivslängden under 80-talets första hälft ökat påtagligt, talar statistiken över sjukfrånvaron ett annat språk. Mera påtagliga förbättringar i folkhälsan kan inte enbart åstadkommas genom att den yttre miljön flörförbättras.

Det är i kombinationen mellan ett aktivt miljöarbete och förändrade levnadsvanor som stora positiva förändringar kan väntas. Det bör därför ankomma på regeringen att via socialstyrelsen bedriva en folkhälsoupplysning som leder till förändrade levnadsvanor.

Avslutande synpunkter

Bland frågor som nu måste uppmärksammas i miljöarbetet är bl.a. användningen av freon och asbest. Freonerna är mycket stabila ämnen som letar sig upp i atmosfären där de förtunnar ozonskiktet. Ozonskiktet har en viktig funktion och tjänstgör som ett filter gentemot solens ultraviolettera (UV) strålning. Bryts skiktet ned ökar den inträngande UV-strålningen, vilket kan leda till en avsevärt ökad hudcancerfrekvens.

Redan nu har forskarna funnit ett hål i ozonskiktet över sydpolen, och f.n. arbetar en amerikansk forskningsgrupp med att analysera ozonskiktets standard över nordpolen. Det är viktigt att Sverige deltar i en eller annan form i det internationella arbetet med att begränsa freonutsläppen, regeringen bör öka sina ansträngningar i det internationella miljösamarbetet för att lösa frågan om freonutsläpp och andra former av utsläpp som negativt påverkar ozonskiktet.

Freonet i kyl- och frysskåpen frigörs främst vid skrotningen. Det är därför angeläget att återvinning av detta snarast kommer till stånd. Vidare är det angeläget att normer för läckage från värmepumpar införs.

Många av de produkter vi använder bidrar till föroreningar. Plastprodukter, förpackningar, isoleringsmaterial, fyllningar i möbler, papper, färger, lösningsmedel och handelsgödsel är exempel på produkter som vid både framställning och slutlig hantering ger upphov till föroreningar. En målmedveten strävan bör vara att så långt som möjligt återgå till användning av sådana material och produkter, vars produktion är så ren som möjligt och som kan återvinnas eller sluthanteras utan risk för föroreningar. Exempel är övergång till användning av oblekt papper och vattenbaserade färger.

Dioxinerna är organiska ämnen (dvs kolföreningar), som är bundna till klor. Vissa dioxiner är starkt giftiga. Det finns drygt 200 dioxiner. Av dessa är 12 kända som giftiga. 1984 beräknade forskare i Sverige att ca 90% av

dioxinerna kom från avfallsförbränning. 1985 var motsvarande beräkningar ca 50% och 1986 ca 30%. Detta visar litet av de problem vi ofta står inför i miljöpolitiken: en osäker grund för bedömningen och ställningstaganden om vilka åtgärder som skall vidtas och var de skall vidtas.

Trots detta krävs en fortsatt forskning på avfallsförbränningsidan. I landet är andelen avfall i fjärrvärmeproduktionen 7%. Detta är en hög siffra, och om denna verksamhet kan göras helt miljösäker kan andelen öka. En fortsatt ökad satsning på källsortering av avfall är därför nödvändig. En sådan sorteringsordning bör kunna göras både bekväm och praktisk.

Inte enbart i Stockholm utan också i regionen i övrigt och på andra håll i landet finns många nedlagda soptippar. Läckage och föroreningar till omgivningen av både ytvatten och grundvatten riskeras. Åtgärder för att förhindra detta måste vidtas. En förutsättning är att en inventering av gamla tippar sker och att riskanalyser görs regionvis. När det gäller dioxinerna är detta ett så starkt gift att de gränsvärden som gäller för nya anläggningar inom en kort övergångstid även bör gälla äldre anläggningar.

Miljökonsekvensbedömningar

En mängd beslut av stat, kommun och enskilda kommer vid genomförandet att leda till påverkan på miljön. Det är viktigt att denna påverkan får en allsidig belysning innan beslut fattas. I vissa fall sker detta redan nu, när det gäller särskilt miljöfarlig verksamhet. Då sker en bedömning av verksamheten i länstyrelse eller i koncessionsnämnden för miljöskydd. Denna typ av prövning förekommer därmed endast i ett begränsat antal fall. Det finns emellertid skäl att också i andra frågor, t.ex. större stadsplaneförändringar, redovisa bedömningar av miljökonsekvenser.

De resultat vi åstadkommer genom åtgärder för att förbättra miljön och minska miljöstörningar är en viktig bas för ett framgångsrikt internationellt miljöarbete. Våra resultat ger oss möjlighet att ställa krav på andra. De ger oss möjlighet att också stimulera och intressera andra länder för miljöskydd.

Vad vi lyckas åstadkomma i det internationella miljöarbetet har också stor betydelse för miljösituationen i Sverige. En större öppenhet för kunskaper och erfarenheter från andra länder kan bidra till att effektivisera miljöskyddsarbetet i Sverige. För kommande generationer i Sverige är det av vitalt intresse att vi bemödar oss om ett ansvarsfullt, kunskapsbaserat och resultatintriktat miljöarbete lokalt, nationellt och internationellt.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att energiplaneringen skall ske med hänsyn till miljöeffekterna,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en snabb introduktion av naturgas i Stockholmsregionen.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en halvering av svavelhalten i eldningsolja.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att användningen av kärnkraften i svensk energiförsörjning skall avgöras ur säkerhets- och samhällsekonomiska aspekter.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inga ytterligare kolkraftverk bör planeras i Stockholm.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skärpta gränsvärden för utsläpp från energianläggningar skall införas, för utsläpp av svavel vid olje- och kolanläggningar och för kväveoxidutsläpp från kolförbränning.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att energisparande och energihushållning skall stimuleras och utvecklas.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att miljöskyddsavgift skall utgå vid alla former av överträdelse av koncessionsvillkoren.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skärpning av straffsanktioner vid uppsåtliga miljöbrott.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser för utveckling och användning av miljövänliga bränslen i fordon som nu drivs med diesel eller bensin och därvid införa skatterabatter på miljövänliga bränslen och verka för ökad prisdifferentiering mellan blyfri och blyad bensin.³]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskaper om avgasreningens betydelse, underlätta och stimulera till återkommande kontroll av avgasreningssystem, införa gränsvärden för avgasutsläpp för bensin och dieseldrivna fordon.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en utbyggnad av kringfartsleder till en ring runt Stockholm.⁴]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en begränsning av användningen av dubbdäck för att därmed minska stoftbildning och slitage på gator och vägar.⁴]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en förbättrad källsortering av avfall skall införas samt att tekniken för återvinning av avfall ges erforderliga forskningsmedel.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om önskvärdheten av en förbättrad information till hushållen om miljöfarligt avfall och var man kan och skall avyttra sådant avfall.²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hantering och transporter av miljöfarligt avfall i större tätorter.²]

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten att riksantikvarieämbetet tillförs erforderliga resurser för restaurering av kulturbyggnader.

Mot. 1988/89
Kr211

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande stöd till miljöorganisationer såväl inom landet som organisationer som verkar internationellt.^{2]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att utveckla analyser av effekter på miljön av förslag till förändringar inom skilda samhällsområden, s k miljökonsekvensanalyser.^{2]}

Stockholm den 16 januari 1989

Göran Ericsson (m)

¹ 1988/89:N405

² 1988/89:Jo 717

³ 1988/89:Sk 612

⁴ 1988/89:T208

